

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. Quomodo realis relationum distinctio stare possit, cum perfecta
identitate illarum in essentia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

deo, quod in illo priori originis, quo Pater intelligitur constitutus, & potens generare Filium, intelligitur à nobis tota essentia, quia pro tali signo in eo concipiuntur omnia attributa & prædicata essentialia; sed non intelligitur totaliter, quia non explicatur pro illo signo omne quod pertinet ad essentiam divinam, tanquam modificativum & terminativum illius.

117. Tertiò obijciunt: Quidquid essentialiter prædicatur de Divinitate, prædicatur etiam essentialiter de singulis personis divinis: At de Patre non prædicatur essentialiter filiatio, neque contra de Filio paternitas: Ergo paternitas & filiatio non sunt de essentia Divinitatis.

Hoc argumentum plurimum extollant & magnificant Adversarii, illudque Suarez evidens ac demonstrativum appellat. Longè tamen à veritate distat illius iudicium: nam argumentum illud est purè sophisticum, ac simile illi quod Hæretici formant contra Mysterium Trinitatis, hoc modo: Quidquid entitativè & realiter est Deus, seu essentia divina, est in qualibet persona divina, & de illa prædicatur: Sed filiatio v. g. est realiter entitativè Deus, seu essentia Dei: Ergo filiatio convenit cuilibet personæ divinæ, & de illa prædicatur. Quare sicut hoc argumentum est purum sophisticum, & peccat mutando quid in ad aliquid (quod D. Thomas appellat fallaciam accidentis in Divinis) ita & argumentum Suarez. Unde

118. In forma respondeo primò, distinguendo Majorè: Quidquid essentialiter prædicatur de divina natura, tanquam quid, seu per modum prædicati quidditativi, eo modo quo attributa de illa enuntiantur, prædicatur etiam essentialiter de singulis personis divinis, concedo Majorè. Quod prædicatur tanquam ad aliquid, & per modum relationis, seu tanquam modus inadaquatæ divinæ naturæ, nego Majorè. Paternitas autem & filiatio, ut sæpè diximus, nõ sunt prædicata quidditativa divinæ naturæ, nec ad metaphysicam ejus constitutionè pertinent, sed solum sunt modi quidam inadaquatæ & inconvertibiles, à quibus essentia divina, ob infinitam suam secunditatem, peti essentialiter modificari & terminari: unde illis sublati, destrueretur divina essentia.

Potestque hoc explicari, vel exemplo entis, quod essentialiter peti modificari per modos existendi per se, & in alio: unde illi sunt de conceptu quidditativo entis, quamvis totam ejus latitudinem & amplitudinem non adæquent, nec sint cum eo convertibiles. Id enim, ut sæpè diximus, habet essentia divina ratione infinitatis, & summa actualitatis, quod habet ens ratione suæ transcendentiæ & communitatis. Aptius adhuc exemplum esset ad hoc explicandum, si natura humana subsisteret à parte rei separata ab individuis, ut ponebat Plato in tali enim casu natura identificaret sibi essentialiter omnia individua, & tamen quodlibet seorsim esset inadaquatum respectu illius.

119. Secundò responderi potest argumento Suarez, aliter distinguendo eandem Majorè: Quidquid essentialiter prædicatur de Divinitate, prædicatur etiam essentialiter de singulis personis: vel absolute, vel cum reduplicatione essentiæ, concedo Majorè: absolute semper, nego Majorè. Similiter distinguo Minorè: de Patre non prædicatur filiatio: absolute, concedo Minorè: cū reduplicatione essentiæ, nego Minorè, & Consequentiam. Solutio patet ex supra dictis: sicut enim hac propositio: *Paternitas est communicabi-*

lis, absolute concedi non potest, bene tamen addito, & specificatà essentiæ ex parte subjecti, dicendo scilicet: *Paternitas est essentia divina, participans communicabilis*. Ita etiam ista: *Pater est filius*, absolute concedenda non est; bene tamen ista: *Paternitas est essentia, qua filiaro essentialiter est*.

Obijcies ultimò: Si relationes essentialiter includerentur in divina essentia, illa non esset pure absoluta, sed partim absoluta, & partim relativa: imò & ad aliud relata, proprius enim effectus relationis est, constituere relatum ad aliud.

Respondeo quòd hoc inconveniens sequetur, si relationes includerentur in essentia divina explicite, & constitutive, aut per modum prædicati essentialis: secus autem, ex eo quòd implicite tantum, & tanquam modi quidam inadaquatè in ea includantur: ut patet exemplo entis simplicius adducto. Ex eo enim quòd modus differentialis prædicamenti relationis implicite in ente includatur, non sequitur rationem entis sic esse ad aliud relatum, quia ad hoc necessarium esset ut explicite & constitutive in illo importaretur.

Dices: Ex eo quòd ratio entis includit implicitè diversitatem modorum, non gaudet perfectè unitate, sed solum unitate analogà: Ergo patet, si divina essentia implicite contineat diversitatem relationum, perfectè unitate & simplicitate non gaudebit.

Respondeo distinguendo Antecedens: Prædicatum ex illa causa, nego Antecedens. Ex illa, & quia illud finitus conceptus est, & communis solum communitate rationis, concedo Antecedens, nego Consequentiam: nam conceptus explicitus essentiæ divinæ infinitus est, & communis non communitate rationis, sed reali.

ARTICULUS III.

Quomodo realis relationum distinctio fieri possit, cum perfecta identitate illarum in essentia.

Hanc difficultatem merito appellat Gregorius Nysenus, *ENIGMA SACRATISSIMUM*, cujus perfecta intelligentia & solutio usque ad clarum Dei visionem differenda est. Unde notè otiose in Evangelio dicitur, de nocte venisse quemdam ad amicum suum, & rogasse: *Domine, accommoda mihi tres panes*, quos non esse aliud quam Trinitatis cognitionè (quæ verus animi cibus est) docet August. Sermon. 29. de verbis Domini. De nocte enim venit: quia caliginosa & obscura est, quandiu in hac vita mortali sumus.

120. Etrium personarum in unitate indagatio, & Brevitatum est verius, quam hinc peregrinantium. Quod etià fortè sub mysterio indicatum est Genes. 18. ubi dicitur Abraham in ostio Tabernaculi fuisse, quando tres vidit, & unum adoravit: quò tunc incipiat anima in Trinitate personarum naturæ unitatem aspicere; cùm in extremis constituta, è tabernaculo corporis egreditur.

Quia tamen Catholicus Doctor debet fidei mysteria defendere, & ostendere illa principis luminis naturalis minime repugnare, nec esse contra rationem, quamvis sint supra rationem: idcirco proposita difficultas breviter discutienda est: & quomodo realis relationum aut personarum distinctio, cū perfecta identitate illarum cū essentia, coherere possit, breviter oportet exponere.

Ratio autem dubitandi, & caque gravissima, peccat ex illo communi principio, quod est practicum totius artis syllogisticae fundamentum: *Quae sunt eadem uniterio, sunt eadem inter se:* Sed (subsumitur) divinae relationes realiter identificantur cum essentia, ut supra ostensum est: Ergo realiter identificantur inter se.

Hoc argumento oppressi Haeretici, & huic vetulae scripto assidentes, naufragium in fide fecerunt, & in varios errores prolapsi sunt. Sabellius per eam pluralitatem ac distinctionem realem personarum fultulit: Arius essentiae unitatem negavit: Gilbertus Porretanus distinctionem realiter constitutam inter essentiam & relationes posuit. Catholici vero Doctores, ut durandus & Scotus, saltem distinctionem modalem, aut formalem ex natura rei, inter relationes & essentiam asserunt. Nominale est contra in alio extremo positum, ea ne ratione quidem distingui inter se docebant. Denique Suarez & Vazquez, ut ab hac difficultate facilis se expedirent, dixerunt praefatum axioma tenere solum in rebus creatis, non vero in Deo; in quo propter infinitatem potest eadem numero natura in tribus personis realiter distinctis subsistere. Sed hi omnes modi dicendi spernit impugnatu sunt, excepto ultimo, qui necum effugium est, & propositae difficultatis solutio, non solutio, potestque facile confutari. Nam principium illud (ut diximus) est praecipuum, ac ferè unicuique totius artis syllogisticae fundamentum: illacnim ex identitate extremorum cum tertio, facta in praemissis, infert in conclusione identitatem illorum inter se: Sed ars syllogistica non minus locum habet in Deo, quam in creaturis: Ergo & praefati principij veritas. Haec ergo solutio rejecta.

Alter propositae difficultati occurrendum est, & decidendum cum Angelico Praeceptore quast. 8. de potentia art. 2. ad 7. & 10. argumentum & 1. ad 1. in 1. dist. 33. quast. unica art. 1. ad 1. & hic art. 3. ad 1. Axioma illud philosophicum esse universaliter verum, quando extrema identificantur cum tertio re & ratione, quando autem realiter identificantur cum tertio, ratione tamen distinguuntur ab illo, non esse universaliter verum. Unde cum relationes divinae essentialiter sint eadem cum essentia, ratione tamen ab illa distinguantur, ex identitate illarum cum divina essentia, non sequitur identificari realiter inter se.

Ratio autem huius doctrinae est, quia eo ipso quod extrema ratione distinguuntur à medio possunt ex eo capite quo differunt importare oppositionem relativam, & ratione illius realiter inter se distinguuntur, quamvis à medio, cum quo oppositionem non habent, realiter non distinguantur.

Haec contingit in Deo; quia enim paternitas & filio ratio & virtualiter ab essentia distinguuntur, explicant rationes oppositas inter se, scilicet autem cum essentia; & ideò inter se realiter distinguuntur, quamvis idem sint cum essentia. Si tamen per impossibile tres entis proprietates, scilicet unum, verum, & bonum, (servatà perfectà identitate cum ratione entis in eis transcendentaliter inclusa) oppositione relativà inter se gauderent, ratione huius oppositionis realiter inter se distinguerentur, quamvis à ratione entis ipsius ambobus ratione tantum differrent.

Eiusdem mysterij aliquod cernitur vestigium in actione, passione, & motu, quae D. Thomas hic art. 3. ad 1. in exemplum illius adducit: Nam

Tom. 11.

A licet actio & passio à motu distinctione solum modali distinguantur, differunt tamen realiter inter se, distinctione reali Majori, propter oppositionem quam habent. Et si motus esset tantae perfectionis & amplitudinis, ut possesibi omnino realiter identificare actionem & passionem, cum sola distinctione rationis ratiocinatae; a. huc actio & passio, ratione oppositionis quae gaudent realiter inter se distinguerentur. Dixi aliquod cerni vestigium: quia ut ait idem S. Doctor in 1. dist. 33. quast. 1. art. 1. ad 2. *Omnia similia, quae ad explicandam unitatem essentiae cum distinctione personarum, ex creaturis adduci possunt, plus habent de dissimilitudine, quam de similitudine, & ideò magis abducunt à veritate mysterij quam in ejus veritatem intellectum inducant.*

B Sed contra istam solutionem, & illius axiomatis explicationem à D. Thoma traditam, objici potest, quod idem S. Doctor 2. contra Gentes cap. 9. ut probet quod potentia Dei & illius actio sunt idem, arguit sic: *Quae uni & eidem sunt eadem, sibi invicem sunt eadem: Divina autem potentia est ejus substantia, ejus etiam actio est ejus substantia: Ergo in Deo non est aliud potentia, & aliud actio.* Ita de verbo ad verbum D. Thomas. At potentia & actio non identificantur re & ratione cum divina substantia, sed tantum realiter, cum distinctione rationis: Ergo juxta D. Thomam tenet praefatum principium, non solum quando extrema re & ratione identificantur cum tertio, sed etiam cum solum realiter identificantur cum illo.

128

Hanc difficultatem movet Ferrariensis loco 129 nuper allegato, & respondet distinctionem rationis ratiocinantis extremorum à tertio non obstare, quominus ex identitate reali cum illo, realitas illorum identitas inter se colligatur; bene tamen distinctionem rationis ratiocinatae, quae ortum habet ex rebus secundum se, & non ex sola imperfectione nostri intellectus: potentia autem & operatio solum ratione ratiocinante distinguuntur ab essentia divina; paternitas verò & filio, ratione ratiocinata, seu virtualiter ab illa differunt, & ideò ex identitate potentiae & operationis cum divina essentia, recte intulit D. Thomas illas realiter identificari inter se, quamvis ex identitate relationum cum essentia, realitas earum identitas inter se non inferatur.

D Haec solutio probabilitate non caret, quia tamen non habet locum in opinione plurium Thomistarum, qui operationem & potentiam ab essentia divina virtualiter differre existimant, ut proposita difficultas, in omni sententia resolvatur.

E Secundò, & fortè melius respondetur, distinctionem rationis ratiocinatae extremorum à medio, non inferre positivè distinctionem realem extremorum inter se, sed tantum permissivè: id est permittit ut in aliqua materia realiter inter se extrema distinguantur, non obstante realitate identitate cum tertio. Tunc autem exercetur permissio, quando extrema distinguuntur ratione per formalitates importantes oppositionem, & quia paternitas & filio in Divinis ab essentia distinguuntur virtualiter, & ratione ratiocinata, per formalitates oppositas relativè, inde fit, ut ex reali identitate, quam habent cum essentia divina, non inferatur realiter identificari inter se. Caeterum potentia & operatio, licet distinguuntur ratione ratiocinata ab essentia (ut aliqui

130

Bb

probabiliter sentiunt) non tamen important formalitates oppositas relativè; & ideo ex earum identitate cum divina essentia rectè intulit D. Thomas illas identificari inter se.

131 Hæc doctrina est expressa D. Thomæ hic art. 3. ad 2. quod ita procedebat: *Sicut paternitas & filiatio, secundum nominis rationem, distinguuntur ab essentia divina, ita & bonitas & potentia: Sed propter huiusmodi rationis distinctionem, non est aliqua realis distinctio bonitatis & potentie divine: Ergo neque paternitatis & filiationis.* Cui argumento sic respondet: *Ad secundum dicendum, quod potentia & bonitas non important in suis rationibus aliquam oppositionem, unde non est similis ratio.* Sentit ergo, quod quando extrema, ratione distincta à medio, non important rationes oppositas relativè, tunc identitas illorum cum tertio arguit realem identitatem illorum inter se; secus autem quando important rationes inter se relativè oppositas, ut contingit in subiecta materia. Quare idem Sanctus Doctor in 1. sent. dist. 2. quæst. 1. artic. 5. ad 4. hæc scribit: *Licet sapientia divina secundum suam rationem differat ab aliis attributis, non tamen illis opponitur: cum sapientia bonitatem & alia attributa secum compatiatur esse in eodem subiecto, & ideo non habet rationem distinguendi supposita divine nature, sicut habent relationes oppositæ: sed sicut sapientia divina realiter facit effectum sapientie, propter veritatem rationis ipsius que manet, ita relatio facit veram distinctionem, propter relationis veram rationem que salvatur.* Quibus verbis non solum responsionem nostram confirmat, sed etiam rationem fundamentalem insinuat, cur relationes divine, non obstante reali identitate cum essentia, & realiter inter se distinguantur. Nam proprium est rei infinite identificare sibi res, salvis earum rationibus formalibus: unde sicut ratio formalis sapientie (quæ est cognoscere res per altissimam causam) perfectissime salvatur in deo, non obstante identitate ejus reali cum essentia; ita & ratio formalis relationis debet in eo perfecte salvari, non obstante identitate reali illius cum natura divina: Sed propria ratio ac essentia relationis est, opponi suo correlativo, & ab eo realiter distingui: Ergo divine relationes, salvæ reali identitate quam habent cum essentia, opponuntur relativè inter se, & ratione hujus oppositionis realiter inter se distinguuntur. Hic est profundissimus D. Thomæ discursus, & vera ac germana hujus principij, quod totius artis syllogistica fundamentum est, explicatio & intelligentia: ex qua facile diluuntur aliquæ instantiæ, quæ à quibusdam Recentioribus opponi solent in contrarium.

132 Sic enim arguunt Molina & Vazquez: Rectè infertur Petrum esse animal, ex hoc quod sit idem cum homine, à quo tamen petreitas & animalitas distinguuntur ratione: Ergo licet extrema à tertio ratione differant, rectè infertur earealiter identificari inter se, ex eo quod realiter cum tertio identificentur.

133 Præterea, Ex hac solutione & doctrina D. Thomæ sequitur syllogismus expositivum esse prorsus inutilem: Sed hoc non est dicendum: Ergo &c. Sequela probatur: Quando extrema re & ratione identificantur cum tertio, sunt synonyma inter se: Sed nulla est necessitas probandi synonymia sibi esse idem; ita enim notum est ac apertum, tunicam & indumentum

identificari inter se, ut probatione non eget, imò stultum sit talem probationem intendere: Ergo si principium illud: *Quæ sunt eadem inter se, sunt eadem inter se:* Solum est universale verum, quando extrema re & ratione identificantur cum tertio, sequitur syllogismus expositivum nullius esse utilitatis.

Sed ad hæc patet responsio ex supra dictis. Ad primum enim jam diximus, ex eo quod extrema ratione distinguantur ab aliquo tertio, non positive inferri earealiter distingui inter se, sed tantum permittive; & permissionem tunc exerceri, quando extrema distinguuntur ratione à tertio, per formalitates importantes oppositionem relativam. Unde quia animal & Petrus non distinguuntur ratione ab homine, per formalitates relativè oppositas, sicut paternitas & filiatio in Divinis distinguuntur ab essentia: hinc sequitur rectè inferri, Petrum esse animal, ex eo quod Petrus & animal sunt idem cum homine; non tamen rectè colligi, Patrem & Filium realiter identificari inter se, ex eo quod paternitas & filiatio ratione solum ab essentia differant.

Ad secundum, nego etiam sequelam. Ut enim utilitas syllogismi expositivij salvetur, sufficit quod quamvis solum in terminis synonymis habeat vim universalem, & sine instantia; inter extrema tamen ratione distincta à medio, quæ synonyma non sunt, habeat vim in ferendi in materia particulari, sicut revera habet; quia (ut modo dicebamus) principium illud philosophicum: *Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se:* tenet in extremis identificatis realiter cum medio, quamvis differant ab illo ratione, si illa extrema non important formalitates oppositas.

Secunda solutio rationis dubitandi initio propositæ, & secunda præfati axiomatis explicatio, sumitur etiam ex D. Thomæ in 1. dist. 33. quæst. 1. artic. 1. ad 2. ubi hæc scribit: *Si aliquando duo sunt idem, secundum id quod idem sunt, in quo cumque est unum, est & alterum: Paternitas autem & essentia divina sunt idem secundum esse, & ideo sicut in Filio est esse essentie, ita & in Filio est esse paternitatis, quia in Divinis non est nisi unum esse. Sed paternitas habet aliquid in quo non unitur cum essentia, scilicet rationem paternitatis, quæ est alia à ratione essentie: unde secundum illam rationem respectus potest esse in Patre & non in Filio, seu distinguere Patrem a Filio.* Quibus verbis declarat S. Doctor, ea quæ sunt eadem uni tertio, esse eadem inter se, secundum id quod est ratio identificationis in tertio, non verò secundum aliud. Unde quia esse, seu essentia, est ratio in qua paternitas & Filiatio identificantur, non verò ipsa relatio aut personalitas; sequitur quod Pater & Filius sint idem in essentia, seu essentialiter, non verò idem personaliter, seu in relatione. Eandem interpretationem tradidit Copreolus in 1. dist. 2. quæst. 4. Ferrariensis 2. cont. Gent. cap. 9. & Scotus in 1. dist. 2. quæst. 4.

Contra illam tamen arguunt Molina, Valentia, Suarez, & alii Recentiores, in hunc modum. Si ex identitate extremorum cum tertio, solum inferretur illorum identitas in tertio, probarentur idem per idem, & esset manifesta petitio principij: Sed hoc non est dicendum: Ergo &c. Probatur Major: Identitas extremorum in medio affirmatur in præmissis: Ergo si pro conclusionem inferatur sola ista identitas, idem per idem probetur, & petitur principium.

Respondeo negando Majorcm: ad probatio-
nem, nego Antecedens. Aliud enim est identitas
extremorum cum medio, aliud verò identitas ex-
tremorum in medio: quia in primo importatur
medium, ut extremum identitatis saliorum extre-
morum cum illo: in altero autem medium impor-
tatur, non ut extremum, sed ut medium identita-
tis, & extrema verò sunt illa, quorum identitas cum
medio in præmissis affirmatur: v. g. in hoc syllo-
gismo: *Hæc essentia divina est paternitas: Hæc
essentia est filiatio: Ergo paternitas & filiatio sunt
idem in essentia, vel ejusdem essentia:* in præmis-
is importatur essentia, ut extremum identifica-
tionis filiationis & paternitatis: in conclusione
autem non sic importatur, sed extrema sunt pater-
nitas & filiatio, essentia autem est medium in quo
ratione cujus inter se identificatur.

Tertia explicatio præfati axiomatis est Capreo-
si, Nazarij, Salmanticensium, & aliorum, qui
docent illud habere locum tantum in his, quæ sunt
idem cum tertio adæquate & convertibiliter: se-
cunda autem in his quæ illi sunt idem inadæquate, &
inconvertibiliter. Unde quia quælibet relatio di-
vina identificatur cum essentia, duntaxat ut mo-
dus adæquatus & inconvertibilis, ut patet ex di-
ctis articulo præcedenti; non potest inferri, quam-
libet relationem esse idem cum altera relatione, ex
eo quod sint idem in essentia divina.

Dices primo: In hoc syllogismo: *Omnis homo
est animal: Petrus est homo: Ergo Petrus est ani-
mal:* Minor extremitas identificatur inadæquate
& inconvertibiliter cum medio; nam ly *Petrus*,
non est idem omni homini; & tamen inferitur esse
huiusmodi identitate minorem extremitatem esse
idem cum majori, scilicet Petrum cum animalis:
Ergo expositio adducta non valet; vel si valeat,
etiam hæc argumentatio erit legitima: *Paternitas
est essentia: Filiatio est essentia: Ergo Paternitas est
filiatio.*

Respondeo quod quamvis in hoc, & similibus
syllogismis, minor extremitas identificetur ina-
dæquate & inconvertibiliter cum medio, major
tamen ipsi identificatur adæquate, & illud exce-
dit: unde identitas minoris extremitatis cum ma-
jori, non inferitur in conclusione, ex inadæquata
identitate illius cum medio, sed potius ex adæ-
quata identitate illius cum illo: nam hoc ipso
quod animal identficatur adæquate cum homi-
ne, oportet etiam quod identificetur cum Petro,
sub homine contento. Unde hæc argumentatio
valet, non autem alia: quia in alio syllogismo nulla
extremitas adæquate identificatur cum medio.

Dices secundo: Explicatio tradita menti Ari-
stotelis & omnium antiquorum Philosophorum
adversatur: illi enim probant, eo ipso quod eidem
tertio duo identificentur, necessariò debere identi-
ficari inter se: Ergo non admittebant posse duo
inadæquate identificari cum tertio.

Respondeo totum hoc esse verissimum. Etenim
Gentiles Philosophi, lumine fidei destituti, &
solius rationis naturalis dictamine ducti, non po-
tuerunt assequi notitiam mysterij Trinitatis; in
quo solo invenitur inadæquata identitas distin-
ctarum realiter cum uno singulari. Unde explica-
tio tradita præfati axiomatis, non est Gentilis Phi-
losophi, sed Philosophi Christiani; qui fidei lu-
mine instructus, & de mysterio Trinitatis edo-
ctus, Gentilium errores corrigat. Neque ex eo
quod mysterium Trinitatis sit contra principium
Bianchi, prout à Philosophis intellectum, sequitur

Tom. II.

A esse lumini rationis contrarium: licet enim omne
quod illi sunt assecuti, sit rationi naturali confor-
me, non tamen omne quod non assecuti fuerunt,
rationi naturali adversatur. Gentiles enim Philo-
sophi nihil supernaturale cognoverunt, & tamen
supernaturalia contra naturam non sunt, sed po-
tius conformia naturæ, hoc est ei consona & con-
venientia.

Ex dictis colliges, syllogismum istum exposito-
rium: *Hæc essentia divina est Pater: Hæc essen-
tia est Filius: Ergo Filius est Pater:* duplici labo-
rare defectu. Primus est, quia medium, scilicet
hæc est essentia divina, non singularizatur perfe-
ctè; eò quod quamvis essentia divina singularis &
individua sit, est tamen communis realiter tribus
personis, ac proinde in supponendo æquivalet ter-
mino communi. Unde sicut hæc consequentia
non valet: *Petrus est homo: Paulus est homo: Er-
go Petrus est Paulus;* quia medium est commu-
ne per rationem: ita consequentia facta non tenet,
quia est commune realiter.

Secundus defectus (si forte à præcedenti di-
stinguitur) est, quia medium se habet æquivocè in
supponendo: nam in Majori supponit pro Patre,
in Minori autem pro Filio. Unde sicut ista con-
sequentia non valet: *Petrus est homo: Paulus est
homo: Ergo Petrus est Paulus:* quia ly *homo* in Ma-
jori supponit pro uno individuo, & in Minori pro
alio. Ita prima consequentia à nobis facta
non tenet: quia in Majori, *hæc essentia divina*,
verificatur pro uno supposito, & in Minori pro
alio. Quare ut in Divinis rectè arguatur, de-
bet singulare distribui hoc modo: *Omnis res
quæ est essentia divina, est Pater: Filius est res
quæ est essentia divina: Ergo Filius est Pater.* Vel
aliter: *Hæc essentia divina secundum omnem sui
formalitatem est Pater: Filius est hæc essentia di-
vina: Ergo Filius est Pater.* In his syllogismis nul-
lus quidem est æquivocationis defectus, sed fal-
sitas in Majori, & in Consequentia reperitur. Li-
cèt enim verum sit, quod aliqua res, quæ est es-
sentia divina, est Pater, falsum tamen est, quod om-
nis res, quæ est essentia divina, sit Pater. Item
licèt essentia divina, secundum aliquam formalita-
tem sit Pater, non tamen secundum omnem, cum
aliqua illius formalitas, sit filiatio. De quo vide-
ri potest Bannez in summulis, in Tractatu de mo-
do arguendi in Divinis.

ARTICVLVS IV.

*An Spiratio activa realiter à paternitate
& filiatione distinguitur?*

E Suppono tanquam certum & indubitatum,
præter paternitatem & filiationem, esse in Pa-
tre & Filio aliam relationem, quæ *Spiratio activa*
appellatur. Cum enim Pater & Filius realiter
à Spiritu Sancto distinguantur, & omnis distin-
ctio realis in Divinis proveniat ex oppositione re-
lativa; aliunde verò Pater & Filius per paternita-
tem & filiationem se invicem tantum respiciant,
idè præter paternitatem & filiationem debet da-
ri alia relatio, quæ respiciat Spiritum Sanctum,
eique relativè opponatur. De hac ergo relatio-
ne, quæ (ut dixi) *Spiratio activa* appellatur, inqui-
rimus, an à paternitate & filiatione realiter distin-
guatur?

Partem affirmativam tenent Durandus & Sco-

Bb ij